

บันทึกข้อความ

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
เลขที่รับ..... ๓๕๐
วันที่ ๒๒ ม.ค. ๒๕๖๘
เวลา ๙.๐๐ น.

ส่วนราชการ กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน โทร. ๒๑๘๑

ที่ กษ ๐๘๓๗.๐๕/๕๑

วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอส่งรายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

ตามที่ข้าพเจ้านางสาวปริยารัตน์ ชัยลังกา ตำแหน่ง นักสำรวจดินชำนาญการ ได้เข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้และอบรมพัฒนาความรู้ผ่านระบบ e-training ของกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ “หลักสูตร ดินดี ชาติไทยรุ่งเรือง ต่อสู้ภัยคุกคามทรัพยากรดินด้วยแนวปฏิบัติเชิงฟื้นฟู (Thriving Soils, Thriving Thai Nation: Combatting Threats with Regenerative Practices)” และอบรมผ่านระบบ e-learning ของสำนักงาน ก.พ. จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ “หลักสูตร การคิดเชิงวิพากษ์และการจัดการปัญหา” ซึ่งใช้เป็นตัวชี้วัดรายบุคคลตามแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ รอบที่ ๑ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ในการนี้ จึงขอส่งรายงานสรุปการอบรมจำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ “หลักสูตร ดินดี ชาติไทยรุ่งเรือง ต่อสู้ภัยคุกคามทรัพยากรดินด้วยแนวปฏิบัติเชิงฟื้นฟู (Thriving Soils, Thriving Thai Nation: Combatting Threats with Regenerative Practices)” และประกาศนียบัตรที่แสดงว่า ได้ผ่านการฝึกอบรม จำนวน ๒ หลักสูตรดังกล่าวข้างต้น (รายละเอียดตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวปริยารัตน์ ชัยลังกา)

นักสำรวจดินชำนาญการ

✓

รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางสาวปริยารัตน์.....นามสกุล.....ชัยลังกา.....
ตำแหน่ง.....นักสำรวจดินชำนาญการ.....กลุ่ม/ฝ่าย.....กลุ่มวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ.....
หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้.....
หลักสูตร ดินดี ชาวดีไทยรุ่งเรือง ต่อสู้ภัยคุกคามทรัพยากรดินด้วยแนวปฏิบัติเชิงฟื้นฟู (Thriving Soils, Thriving Thai Nation: Combatting Threats with Regenerative Practices)
สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้.....
ระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Ldd e-Training).....
หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้.....
กรมพัฒนาที่ดิน.....
ตั้งแต่วันที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2568.....
เพื่อ ☒ อบรม ☐ สัมมนา ☐ อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

2.1 รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

.....สถานการณ์ปัจจุบันของภัยคุกคามทรัพยากรดินในประเทศไทย พบได้ 3 ประเภทหลัก ได้แก่
.....1) การกร่อนดิน (Soil erosion) การกร่อนดินเกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation) และการจัดการที่ดินที่ไม่เหมาะสม (Improper land management) เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีปัญหาเรื่องการกร่อนดินในระดับปานกลางถึงรุนแรง ประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ในประเทศไทย โดยส่งผลกระทบต่อเกษตรในระยะยาว ทำให้ดินมีคุณภาพลดลง (Reduce soil quality) ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำและการตกตะกอนในแม่น้ำ
.....2) ความไม่สมดุลของธาตุอาหาร (Nutrient imbalance) เกิดจากการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไป และการจัดการธาตุอาหารที่ไม่เพียงพอ ซึ่งความไม่สมดุลของธาตุอาหารส่งผลกระทบต่อวงจรไนโตรเจนของพืช และศักยภาพในการให้ผลผลิตของพืช หากใช้ธาตุอาหารพืชที่มากเกินไปอาจทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น Nutrient runoff ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้ำ เป็นต้น
.....3) ความเค็มของดิน (Salinity) โดยเฉพาะในพื้นที่ชายฝั่งทะเลและบริเวณที่รองรับด้วยเกลือหิน ซึ่งการแพร่กระจายของความเค็มเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของดินและจำกัดการเจริญเติบโตของพืช โดยระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น การจัดการน้ำที่ไม่เหมาะสม และการระบายน้ำของดิน ส่งผลให้ความเค็มในดินรุนแรงขึ้น ทำให้ผลผลิตพืชลดลงและเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจต่อเกษตรกร
.....การต่อสู้กับการกร่อนดิน: สาเหตุและแนวทางแก้ไข
.....การกัดกร่อนดิน (Soil erosion) คือ การที่ดินชั้นบนถูกพัดพาหรือถูกชะล้างออกไป โดยมีสาเหตุหลักมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น น้ำ ลม และกิจกรรมของมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อสูญเสียหน้าดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง และเกิดการสะสมของตะกอนในแม่น้ำ
.....สาเหตุการกร่อนดินในประเทศไทย ได้แก่ 1) การจัดการที่ดินที่ไม่เหมาะสม เช่น การไถพรวนบ่อยครั้ง การไม่มีสิ่งปกคลุมหน้าดิน และการปลูกพืชหมุนเวียนที่ไม่เหมาะสม 2) การตัดไม้ทำลายป่า 3)

สภาพอากาศที่รุนแรงผิดปกติ เช่น ฝนตกหนัก และพายุไซโคลน ซึ่งส่งผลให้โครงสร้างดินถูกทำลาย 4) ลักษณะตามธรรมชาติของดิน เช่น เนื้อดิน โครงการดิน และปริมาณอินทรีย์วัตถุ

..... ผลกระทบของการกร่อนดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง ด้วยการทำลายหน้าดินที่อุดมไปด้วยธาตุอาหารที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืช ส่งผลให้ผลผลิตลดลง และอาจส่งผลเสียต่อความมั่นคงทางอาหาร นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำและตะกอนในแม่น้ำ ซึ่งปริมาณตะกอนที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อคุณภาพน้ำ ทำลายระบบนิเวศทางน้ำ และอาจเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ นอกจากนี้ความลาดเอียงของพื้นที่ยังส่งผลต่อความรุนแรงของการกร่อนดิน

..... การแก้ปัญหาการกร่อนดิน ได้แก่ 1) การทำขั้นบันไดดิน เป็นเทคนิคการสร้างคันดินไปตามแนวระดับบนพื้นที่ลาดเอียง เพื่อชะลอการไหลของน้ำและป้องกันการกร่อนดิน 2) การปลูกพืชคลุมดิน ในช่วงเวลาที่ไม่ได้เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ รากของพืชจะช่วยยึดดินไว้ ช่วยลดความเสี่ยงของการสูญเสียดินและช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น 3) การพ่นปุ๋ยป่าไม้ ช่วยเพิ่มการแทรกซึมของน้ำลงดินและส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะเป็นการช่วยปกป้องสุขภาพของดิน 4) แนวปฏิบัติการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน เช่น การไถพรวนแบบอนุรักษ์ (Conservation tillage) การทำวนเกษตร และการปลูกพืชตามแนวระดับ ซึ่งวิธีการเหล่านี้สามารถลดการรบกวนดินและช่วยรักษาโครงสร้างดินและอินทรีย์วัตถุในดินได้ 5) การใช้เทคนิคการจัดการดินและน้ำที่เหมาะสม เช่น การคลุมดิน การปลูกพืชหมุนเวียน และการทำขั้นบันไดดิน

..... ความไม่สมดุลของธาตุอาหาร: ไขความลับสู่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

..... สาเหตุของความไม่สมดุลของธาตุอาหาร เกิดจากการใช้ปุ๋ยที่ไม่เหมาะสม และระดับ pH ของดินที่ไม่สมดุล หากปริมาณธาตุอาหารพืชมีมากเกินไป ธาตุอาหารพืชส่วนเกินนี้อาจไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสีย เกิดความไม่สมดุลของระบบนิเวศ อาจทำให้เกิดภาวะดินเป็นกรด และความเป็นพิษของเกลือที่เป็นอันตรายต่อคุณภาพดิน หากพืชขาดธาตุอาหาร จะส่งผลให้พืชเจริญเติบโตช้า ผลผลิตลดลง และอ่อนแอต่อการต้านทานโรค นอกจากนี้ความไม่สมดุลของธาตุอาหารของพืชยังส่งผลต่อรูปความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารพืชอื่นๆ ด้วย

..... กลยุทธ์ในการจัดการความไม่สมดุลของธาตุอาหารพืช โดยขั้นตอนแรกที่สำคัญคือ 1) การตรวจวิเคราะห์ดินในการระบุชนิดและปริมาณธาตุอาหารพืชที่ขาดหรือเกิน เมื่อทราบสถานะของธาตุอาหารในดิน เกษตรกรสามารถตัดสินใจใช้ปุ๋ยและการใส่ธาตุอาหารเสริมอื่นๆ ให้กับพืชได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปรับอัตราปุ๋ย ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ย และสภาพดิน 2) การใช้เทคนิคการจัดการอินทรีย์วัตถุ เช่น การทำปุ๋ยหมักและการปลูกพืชคลุมดิน ซึ่งช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการหมุนเวียนธาตุอาหารในดิน และเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารที่จำเป็นต่อพืชได้ โดยการปลูกพืชหมุนเวียนและการปลูกพืชผสมผสานสามารถช่วยแก้ปัญหาความไม่สมดุลของธาตุอาหารพืชได้ เนื่องจากพืชแต่ละชนิดมีความต้องการธาตุอาหารที่แตกต่างกันและการปลูกพืชหมุนเวียนจะช่วยป้องกันการสูญเสียธาตุอาหารและส่งเสริมการดูดซึมธาตุอาหารพืชอย่างสมดุล 3) แนวทางปฏิบัติการจัดการดินอย่างยั่งยืน เช่น การไถพรวนแบบอนุรักษ์ การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และระบบวนเกษตร

..... สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดแนวทางการจัดการธาตุอาหาร คือลักษณะของดิน ความต้องการของพืช และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยนักวิชาการเกษตร นักส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานท้องถิ่นควรร่วมกันให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม

..... การจัดการความเค็มของดิน: แนวทางในการป้องกันและควบคุม

..... ความเค็มของดินเกิดจากการที่ดินสะสมเกลือ โดยเฉพาะโซเดียม แคลเซียม และแมกนีเซียม ในปริมาณมากจนมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งเกลือเหล่านี้มาจากแหล่งต่างๆ เช่น น้ำชลประทาน แหล่งเกลือหิน และการรกล้ำของน้ำทะเล ซึ่งดินที่มีผลกระทบจากเกลือ ทำให้ความสามารถในการซึมน้ำและการระบายน้ำลดลง นำไปสู่สถานะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งความเข้มข้นของเกลือในดินที่สูงรบกวนการดูดน้ำและธาตุอาหารของพืช

สาเหตุของความเค็มในดินประเทศไทย ได้แก่ 1) การชลประทาน เช่น การใช้น้ำเค็มรดน้ำต้นพืชมากเกินไป หรือปล่อยให้มิน้ำเค็มขังในพื้นที่ 2) สภาพภูมิอากาศ และ 3) อิทธิพลของน้ำทะเลในพื้นที่ชายฝั่งทะเล 4) การสะสมเกลือในดินเกี่ยวข้องกับหน่วยธรณีวิทยา โดยหินที่รองรับอยู่ข้างล่างมีเกลือเป็นองค์ประกอบ เมื่อหินผุพังสลายตัว เกลือจึงเคลื่อนย้ายไปสะสมในดินและน้ำใต้ดิน

แนวทางป้องกันและควบคุมความเค็มในดิน ต้องอาศัยวิธีการผสมผสาน ซึ่งครอบคลุมแนวทางปฏิบัติทั้งด้านการจัดการน้ำและดิน ได้แก่ 1) การชลประทานที่เหมาะสมช่วยป้องกันการสะสมเกลือในดิน การใช้เทคนิคการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบน้ำหยดหรือสปริงเกอร์ 2) การระบายน้ำใต้ผิวดิน เป็นวิธีนำเกลือซึ่งละลายอยู่ในน้ำใกล้ผิวดินออกไป ควรมีระบบระบายน้ำใต้ดิน โดยสร้างคันดินตามแนวระดับและปรับผิวดินให้ลาดเอียงเล็กน้อย เพื่อระบายน้ำที่มีเกลือออกจากพื้นที่ได้สะดวก 3) การเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุ เช่น การใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ซึ่งอินทรีย์วัตถุจะช่วยปรับปรุงโครงสร้างดิน เพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำ ดินมีความชุ่มชื้น จะเป็นการป้องกันการเคลื่อนที่ของเกลือมาสะสมที่ผิวดิน 4) การเลือกพืชทนเค็มและพันธุ์พืชที่ปรับตัวให้เจริญเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมที่มีเกลือสะสมในดิน 5) การใช้น้ำล้างเกลือ โดยการขังน้ำเป็นระยะเวลาสั้นๆ เพื่อให้เกลือที่สะสมใกล้ผิวดินละลายออกมากับน้ำ

2.2 ประสบการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับ/การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

☒ ต่อตนเอง

เป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันของภัยคุกคามทรัพยากรดินในประเทศไทย สาเหตุของภัยคุกคาม และกลยุทธ์ในการจัดการ รวมไปถึงแนวทางป้องกันและควบคุม เพื่อนำความรู้จากบทเรียนนี้ไปใช้ประกอบการพัฒนาปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

☒ ต่อหน่วยงาน / การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตร “ดินดี ชาติไทยรุ่งเรือง ต่อสู้ภัยคุกคามทรัพยากรดิน ด้วยแนวปฏิบัติเชิงฟื้นฟู (Thriving Soils, Thriving Thai Nation: Combatting Threats with Regenerative Practices)” มาใช้ในการพัฒนางานทางด้านการจัดการดินที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกพืช การวางแผนการใช้ที่ดิน และพัฒนาผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

.....

2.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวปรียาร์ตน์ ชัยลังกา)

ตำแหน่ง..... นักสำรวจดินชำนาญการ

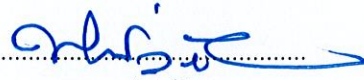
ผู้รายงาน

วันที่ ๑๔ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ 3 ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

(☒) ทราบ

ลงชื่อ.....

(นายปราบพล โล่ห์วีระ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

วันที่ ๒๒ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวปริญารัตน์ ชัยลังกา

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร “ดินดี ชาดีไทยรุ่งเรือง ต่อสู่ภัยคุกคามทรัพยากรดินด้วยแนวปฏิบัติเชิงพื้นที่
รุ่นที่ 1/2568 : ธันวาคม 2567 - มีนาคม 2568

(ดร.วิศักดิ์ รัตนเดโชพล)

อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

สำเนาถูกต้อง